

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT GOSPODARKI, SKARBU PAŃSTWA I PRYWATYZACJI

KGP-4100-05-01/2010

Nr ewid. 45/2010/P09052/KGP

Informacja o wynikach kontroli wykonania w 2009 roku budżetu państwa w części 53 Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Warszawa maj 2010 r.

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

**Informacja
o wynikach kontroli
wykonania w 2009 roku
budżetu państwa w części 53
Urząd Ochrony Konkurencji
i Konsumentów**

Dyrektor Departamentu
Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

(-) Andrzej Otrębski

Zatwierdzam:

(-) Stanisław Jarosz

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Warszawa 27 maja 2010 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
tel./fax: 0 22 444 50 00
www.nik.gov.pl

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	4
Cel i zakres kontroli	4
Uwarunkowania prawne i organizacyjne	4
2. Podsumowanie wyników kontroli.....	6
Ocena ogólna.....	6
Sprawozdawczość	6
Uwagi i wnioski.....	7
3. Ważniejsze wyniki kontroli.....	8
Księgi rachunkowe	8
Dochody budżetowe	9
Wydatki budżetowe	12
Dotacje budżetowe	16
Wydatki w układzie zadaniowym	17
Inne ustalenia kontroli	18
Ustalenia innych kontroli	19
4. Wykonanie planów finansowych	21
Gospodarstwo pomocnicze UOKiK.....	21
5. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli	22
Protokół	22
Wystąpienie pokontrolne.....	22
Finansowe rezultaty kontroli	22

Załączniki

1. Wprowadzenie

Cel i zakres kontroli

Najwyższa Izba Kontroli – Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji – na podstawie art. 2 ust. 1 *ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli*¹ przeprowadziła kontrolę wykonania w 2009 r. budżetu państwa w części 53 – Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Czynności kontrolne realizowane były od dnia 17 grudnia 2009 r. do dnia 18 marca 2010 r.

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania *ustawy budżetowej na rok 2009*² w tej części pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2009 r. i została przeprowadzona w Urzędzie Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanym dalej Urzędem lub UOKiK), obejmując także Gospodarstwo Pomocnicze UOKiK (zwane dalej GP UOKiK).

Do oceny wykonania budżetu w części 53 wykorzystano także wyniki kontroli udzielania i rozliczania dotacji celowych na realizację zadań zleconych w latach 2008-2009 jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych, przeprowadzonej w UOKiK w dniach 9 czerwca – 10 lipca 2009 r. przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów (zwaną dalej KPRM) oraz wyniki kontroli archiwum zakładowego UOKiK, przeprowadzonej w dniu 13 marca 2009 r. przez Archiwum Akt Nowych (zwane dalej AAN).

Kontrola przeprowadzona została zgodnie z obowiązującymi w NIK standardami kontroli³ oraz założeniami metodycznymi do kontroli wykonania budżetu państwa⁴.

Uwarunkowania prawne i organizacyjne

Dysponentem głównym i III stopnia części 53 budżetu państwa jest Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. W 2009 r. w części 53 funkcjonowała jedna jednostka budżetowa – Urząd Ochrony Konsumentów i Konkurencji oraz jedno gospodarstwo pomocnicze. Do dnia 30 grudnia 2008 r. włącznie, na podstawie art. 35 ust. 1 *ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów*⁵, podlegająca Prezesowi UOKiK Inspekcja Handlowa realizowała swoje zadania przy pomocy Głównego

¹ Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Ustawa z dnia 9 stycznia 2009 r. (Dz.U. Nr 10, poz. 58 ze zm.), zmieniona przez ustawę z dnia 17 lipca 2009 r. o zmianie ustawy budżetowej na rok 2009 (Dz.U. Nr 128, poz. 1057).

³ Por. http://bip.nik.gov.pl/pl/bip/metodyka_kontroli/px_standardy_kontroli_nik.pdf.

⁴ Por. http://bip.nik.gov.pl/pl/bip/metodyka_kontroli/px_px_kontrola_budzetowa_2009_05.pdf.

⁵ Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.

Inspektoratu Inspekcji Handlowej (zwanego dalej GIIH), będącego odrębną jednostką budżetową⁶ (Główny Inspektor Inspekcji Handlowej był dysponentem III stopnia). Na mocy art. 1 *ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o zniesieniu Głównego Inspektora Inspekcji Handlowej, o zmianie ustawy o Inspekcji Handlowej oraz niektórych innych ustaw*, z dniem 31 grudnia 2008 r. zniesiono Głównego Inspektora Inspekcji Handlowej oraz zlikwidowano GIIH a dotychczasowe zadania i kompetencje Głównego Inspektora Inspekcji Handlowej przejął Prezes UOKiK. Pracownicy GIIH stali się na okres 3 miesięcy pracownikami UOKiK. W tym czasie Prezes UOKiK mógł zaproponować poszczególnym pracownikom nowe warunki zatrudnienia w Urzędzie.

Prezes UOKiK jest centralnym organem administracji rządowej, właściwym w sprawach ochrony konkurencji i konsumentów. Zakres działania Prezesa UOKiK został określony w art. 31 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*. Do jego zadań należy m.in. sprawowanie kontroli przestrzegania przez przedsiębiorców przepisów ww. ustawy i wydawanie decyzji w sprawach praktyk ograniczających konkurencję, koncentracji przedsiębiorców oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się czynu określonego w art. 106 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*, np. stosowania praktyki ograniczającej konkurencję lub naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Udział zrealizowanych dochodów w części 53 w dochodach budżetu państwa wyniósł 0,03%, a udział wydatków części 53 w wydatkach budżetu państwa 0,02%.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w 2009 r. realizował swoje ustawowe zadania w ramach funkcji 6. *Koordinacja polityki gospodarczej kraju* poprzez zadanie 6.12. *Ochrona konkurencji i konsumentów* oraz w ramach funkcji 2. *Działalność na rzecz zapewnienia i poprawy bezpieczeństwa wewnętrznego i porządku publicznego* poprzez zadanie 2.5. *Obrona cywilna*.

⁶ Art. 35 uchylony z dniem 31 grudnia 2008 r. przez art. 14 pkt 1 *ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o zniesieniu Głównego Inspektora Inspekcji Handlowej, o zmianie ustawy o Inspekcji Handlowej oraz niektórych innych ustaw* (Dz.U. Nr 157, poz. 976).

2. Podsumowanie wyników kontroli

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa za 2009 r. w części 53 Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

NIK pozytywnie ocenia rzetelność gromadzenia dochodów oraz gospodarowanie środkami budżetowymi. W realizacji dochodów nie stwierdzono nieprawidłowości, a kwota nieprawidłowych wydatków była zdecydowanie niższa od przyjętego progu istotności. Prezes Urzędu prawidłowo sprawował nadzór i kontrolę nad wykonaniem budżetu w części, której był dysponentem, tj. wg zasad określonych w art. 153 ust. 2 i 3 *ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych*⁷. Dysponent części budżetowej, zgodnie z przepisem art. 47 ust. 2 powołanej ustawy, wykonywał kontrolę finansową procesów związanych z gromadzeniem i rozdysonowaniem środków publicznych oraz gospodarowaniem mieniem.

Sprawozdawczość

NIK pozytywnie opiniuje sprawozdawczość budżetową UOKiK. W wyniku badania wiarygodności ksiąg rachunkowych oraz przeniesień danych z ksiąg rachunkowych do sprawozdań budżetowych UOKiK, NIK stwierdza, że roczne łączne sprawozdania budżetowe:

- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) za IV kwartał,
- o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń (Rb-Z) za IV kwartał

przekazują prawdziwy i rzetelny obraz dochodów, wydatków, a także należności i zobowiązań w 2009 r. NIK stwierdza także, że skontrolowane sprawozdania sporządzane były terminowo i prawidłowo⁸, na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej.

⁷ Dz.U. Nr 249, poz. 2104 ze zm.

⁸ Rodzaje, formy, terminy i sposoby sporządzania sprawozdań określa *rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej* (Dz.U. Nr 115, poz. 781 ze zm.).

Sprawozdanie roczne Rb-31 z wykonania planu finansowego gospodarstwa pomocniczego, przekazuje prawdziwy i rzetelny obraz przychodów i kosztów wykonanych w 2009 r. przez GP UOKiK.

Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli wnioskowała o dalsze podejmowanie starań, by prognozowanie dochodów UOKiK przebiegało z uwzględnieniem dostępnych źródeł danych, w celu optymalnego zaplanowania ich wysokości.

3. Ważniejsze wyniki kontroli

Księgi rachunkowe

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia skuteczność funkcjonowania procedur kontroli finansowej, wiarygodność ksiąg rachunkowych oraz poprawność formalną dowodów i zapisów księgowych w Urzędzie i GP UOKiK. Powyższą ocenę sformułowano na podstawie przeglądu analitycznego ksiąg rachunkowych oraz badania próby dowodów księgowych.

Z populacji⁹ dowodów księgowych dotyczących wydatków wylosowanych zostało 136 dowodów opiewających na kwotę 5 271 tys. zł, z tego wyłączonych zostało 16 dowodów na kwotę 1 869 tys. zł (przeanalizowanych przy okazji badania zamówień publicznych). W sumie zbadanych zostało 120 dowodów (na łączną kwotę 3 402 tys. zł) wylosowanych metodą monetarną¹⁰ i 53 dowody przeanalizowane w ramach badania zamówień publicznych (na łączną kwotę 2 879 tys. zł), tj. razem 173 dowody na kwotę 6 281 tys. zł, co stanowi 12,9% wydatków w części 53. Badania dokonano pod względem poprawności dowodów, kompletności i poprawności w zakresie bieżącej dekretacji oraz kompletności i poprawności formalnej zapisu w dzienniku. W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości. NIK nie wnosi zastrzeżeń zarówno do formalnej poprawności dowodów księgowych (badanie zgodności), jak i wiarygodności ksiąg rachunkowych w odniesieniu do sprawozdawczości bieżącej i rocznej.

Z populacji¹¹ dowodów księgowych dotyczących dochodów, wybranych zostało metodą losowania prostego¹² 5 dowodów na łączną kwotę 1 523 tys. zł. Ponadto, do badania dochodów dobrano celowo 6 dowodów dotyczących wpłat z tytułu kar, na łączną kwotę 37 500 tys. zł. W sumie zbadano 11 dowodów dotyczących dochodów, na łączną kwotę 39 023 tys. zł, tj. 46,7% dochodów wykonanych w części 53 w 2009 r. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

⁹ Populację (zbiór wydatków) objętą badaniem stanowiły dokumenty/zapisy ujęte w księgach roku obrotowego 2009, będące fakturami lub dokumentami równoważnymi fakturom i stanowiące podstawę płatności oraz odpowiadające tym dokumentom zapisy księgowe. Do populacji nie weszły dokumenty/zapisy dotyczące wynagrodzeń osobowych wynikających ze stosunku pracy wraz z pochodnymi. Wyłączone też zostały zapisy księgowe dotyczące transakcji o małej wartości (poniżej 50 zł).

¹⁰ Prawdopodobieństwo wylosowania dowodu księgowego jest proporcjonalne do wartości operacji udokumentowanej tym dowodem.

¹¹ Populację (zbiór dochodów) objętą badaniem stanowiły dokumenty/zapisy zaewidencjonowane na koncie 221 – należności z tytułu dochodów budżetowych, przypisane do § 0580 – grzywny i inne kary pieniężne od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych ujęte w księgach roku obrotowego 2009. Z populacji wyłączone zostały zapisy księgowe dotyczące dochodów o wartości poniżej 1 000 zł.

¹² Prawdopodobieństwo wyboru jest jednakowe dla wszystkich dowodów niezależnie od ich wartości.

Pozytywnie, pod względem rzetelności i legalności, NIK ocenia także sporządzanie i ewidencjonowanie dowodów księgowych przez GP UOKiK. Badanie przeprowadzono na 17 dowodach księgowych wybranych celowo, tj. w ramach badania 6 postępowań o udzielenie zamówień publicznych przeprowadzonych przez GP UOKiK w 2009 r. Zbadane dowody księgowe wystawione na podstawie umów zawartych w wyniku tych postępowań, opiewały na łączną kwotę 277 tys. zł i stanowiły 6% kosztów działalności GP UOKiK zrealizowanych w 2009 r. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zgodności i wiarygodności zbadanych dowodów księgowych.

Najwyższa Izba Kontroli nie stwierdziła również nieprawidłowości w funkcjonowaniu procedur kontroli finansowej i systemu rachunkowości.

Dochody budżetowe

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia rzetelność wykonania dochodów przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, nie stwierdzając w tym zakresie nieprawidłowości. Stwierdzone uchybienia ponownie dotyczyły planowania dochodów.

Dochody budżetu państwa zrealizowane w 2009 r. w części 53 – UOKiK wyniosły 83 578 tys. zł i w stosunku do znowelizowanej *ustawy budżetowej na rok 2009* (43 051 tys. zł) były wyższe o 40 527 tys. zł, tj. o 94,1%. W porównaniu do 2008 r. dochody wykonane były wyższe o 35 985 tys. zł, tj. o 75,6%. Głównym źródłem dochodów (99,0%) zrealizowanych w części 53 były dochody osiągnięte w rozdziale 75001 w § 0580 *Grzywny i inne kary pieniężne od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych*. Zrealizowane dochody w tym paragrafie wyniosły 82 756 tys. zł i w stosunku do *ustawy budżetowej na rok 2009* były wyższe o 40 356 tys. zł, tj. o 95,2%. W porównaniu do 2008 r. dochody te były wyższe o 46 961 tys. zł, tj. o 131,2%. Drugie pod względem wielkości źródło dochodów uzyskanych w rozdziale 75001 stanowiły dochody zrealizowane w § 0750 *Dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa*. Zrealizowane dochody w tym paragrafie wyniosły 403 tys. zł i były wyższe od zaplanowanych o 3 tys. zł, tj. o 0,8%. Kolejne źródła dochodów uzyskanych w analizowanym rozdziale to dochody uzyskane w §§ 0972, 0970, 0977 *Wpływy z różnych dochodów* oraz w § 0922 *Pozostałe odsetki*. Zrealizowane dochody w tych paragrafach wyniosły łącznie 407 tys. zł. W 2008 r. UOKiK uzyskał w analizowanych paragrafach dochody w łącznej kwocie 11 239 tys. zł (z czego kwotę 11 028 tys. zł stanowiła opłata prolongacyjna zapłacona przez PKP Cargo SA). W rozdziale 75097 *Gospodarstwa pomocnicze* osiągnięto dochody w § 2380 *Wpływy*

do budżetu części zysku gospodarstwa pomocniczego w kwocie 19 tys. zł. Były one wyższe od kwoty zrealizowanej w roku 2008 o 3 tys. zł, tj. o 18,8%.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że wprowadzenie procentowe przekroczenie planu dochodów (o 94,1%) było znacząco niższe niż w latach poprzednich (w 2008 r. plan przekroczone o 830%, w 2007 r. o 380%, a w 2006 r. o 860%), to jednak osiągnięcie takiego wyniku możliwe było ze względu na nowelizację *ustawy budżetowej na rok 2009*. Bez zmiany planowanej kwoty dochodów w trakcie 2009 r. przekroczenie planu wyniosłoby ponad 700%. Przyczyną tego stanu rzeczy, zdaniem NIK, jest prezentowane przez UOKiK od wielu lat podejście, że zaplanować należy tylko takie dochody z kar¹³, których prawdopodobieństwo wpływu w momencie planowania jest bliskie 100%.

NIK dostrzega obiektywne przyczyny trudności w opracowywaniu materiałów planistycznych. Na niemożność precyzyjnego zaplanowania w Urzędzie dochodów wpływa przede wszystkim możliwość korzystania przez przedsiębiorców, na których nałożone zostały kary, z drogi sądowej i w konsekwencji długotrwałe postępowania odwoławcze. Częstość toczą się one w dwóch instancjach oraz postępowaniu kasacyjnym. Zdaniem NIK, powyższe uwarunkowania nie uniemożliwiają jednak planowania dochodów w wysokości bardziej zbliżonej do ich późniejszego wykonania. Zaplanowana w projekcie budżetu części 53 oraz w *ustawie budżetowej na rok 2009 z dnia 9 stycznia 2009 r.* kwota dochodów (10 410 tys. zł) podniesiona została w wyniku nowelizacji *ustawy budżetowej na rok 2009*, do kwoty 43 051 tys. zł. Proponując zwiększenie zaplanowanych dochodów o 32 641 tys. zł, UOKiK wziął pod uwagę, że w momencie planowania nowelizacji, wpływy z tytułu kar pieniężnych wyniosły 33 505,7 tys. zł, do końca 2009 r. przewidywano wpłaty w wysokości 15 500 tys. zł, a także iż istniało wysokie ryzyko konieczności zwrotu kwoty 6 600 tys. zł, stanowiącej część tzw. opłaty prolongacyjnej, nałożonej na przedsiębiorstwo PKP Cargo SA i przez to przedsiębiorstwo uiszczonej w 2008 r. Ostatecznie ujęta w znowelizowanej *ustawie budżetowej* planowana kwota dochodów (43 051 tys. zł) przekroczone została o 40 527 tys. zł. NIK uznaje, że spośród wpłat kar, które wpłynęły istotnie na wielkość przekroczenia zaplanowanych dochodów budżetowych, tj. kwoty 20 000 tys. zł i kwoty 9 500 tys. zł od PKP Cargo SA¹⁴, do wzięcia pod uwagę przy okazji nowelizacji budżetu w lipcu 2009 r. nie kwalifikowała się jedynie pierwsza

¹³ Głównym źródłem dochodów UOKiK są kary pieniężne od przedsiębiorców za naruszenie przepisów *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* (aktualnie obowiązuje *ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów* Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm. Poprzednio, do dnia 21 kwietnia 2007 r., obowiązywała *ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów* Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.).

¹⁴ Nałożonych decyzjami nr DOK-142/2004 i nr DOK-172/2005 na spółkę PKP Cargo SA.

z tych kar, z racji trwającego w tej sprawie postępowania odwoławczego. Nieuwzględnienie drugiej z ww. kar było nieuzasadnione, gdyż postanowienie Sądu Najwyższego o odmowie przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej w tej sprawie wpłynęło do Urzędu w dniu 18 maja 2009 r., a na postanowienie Prezesa UOKiK o odmowie odroczenia zapłaty kary¹⁵ środek zaskarżenia nie przysługiwał. Zdaniem NIK, uzasadnione było natomiast wzięcie przez UOKiK pod uwagę ryzyka konieczności zwrotu ww. części opłaty prolongacyjnej.

Jako niewystarczającą NIK ocenia realizację wniosku z poprzedniej kontroli wykonania budżetu w części 53, dotyczącego szacowania wysokości dochodów UOKiK z uwzględnieniem wszystkich dostępnych danych, w szczególności dotyczących nałożonych i wymagalnych kar, których termin płatności przypada lub z dużym prawdopodobieństwem przypadnie w okresie objętym prognozą. Opisane wyżej wyniki kontroli planowania i wykonania dochodów budżetowych wskazują, że niezbędne jest dalsze podejmowanie starań przez UOKiK, by prognozowanie dochodów przebiegało z uwzględnieniem wszystkich dostępnych źródeł danych, w celu optymalnego zaplanowania ich wysokości.

Urząd rzetelnie pobierał i ewidencjonował dochody. Szczegółowym badaniom poddano dochody na łączną kwotę 39 023 tys. zł, tj. 46,7% dochodów wykonanych w części 53 w 2009 r. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Dochody budżetowe gromadzone na rachunku bankowym Urzędu były przekazywane na rachunek dochodów centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa w Ministerstwie Finansów w terminach określonych w § 4 ust. 1 *rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 czerwca 2006 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa*¹⁶.

Należności pozostałe do zapłaty w części 53 na koniec 2009 r. wyniosły 3 116 tys. zł i były o 43 387 tys. zł niższe w porównaniu do 2008 r. (stanowiły 6,7% takich należności). Zaległości netto na koniec 2009 r. wyniosły 3 108 tys. zł i również stanowiły 6,7% tego rodzaju zaległości na koniec 2008 r. Stosunek zaległości netto do osiągniętych dochodów w latach 2008 i 2009 wyniósł odpowiednio 97,4% i 3,7%. Na tak znaczące zmniejszenie kwoty zaległości netto w 2009 r. w porównaniu do 2008 r., złożyło się kilka czynników, m.in. rozstrzygnięcie w 2008 r. kilku kluczowych spraw i uprawomocnienie się kar o wysokich kwotach, zapłata tych kar w 2009 r., a ponadto fakt, że większość kar, które uprawomocniły się w 2009 r. została w tym samym roku wpłacona. Największe zaległości

¹⁵ Postanowienie Prezesa UOKiK z dnia 15 czerwca 2009 r.

¹⁶ Dz.U. Nr 116, poz. 784 ze zm.

na koniec 2009 r. wystąpiły w dziale 750 *Administracja publiczna*, rozdziale 75001 *Urzędy, naczelnych i centralnych organów administracji rządowej*, § 0580 *Grzywny i inne kary pieniężne od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych* i wyniosły 3 095 tys. zł. NIK ocenia działania windykacyjne prowadzone przez UOKiK jako rzetelne i gospodarne. Urząd podejmował stosowne działania mające na celu egzekucję nałożonych kar. W 2009 r. w UOKiK nie wystąpiły należności, które uległy przedawnieniu, Prezes UOKiK nie podejmował decyzji w sprawie umorzeń i zaniechań poboru, nie wydawał decyzji ani postanowień dotyczących odroczenia całości należności z tytułu nałożonych kar pieniężnych, a jedynie w odniesieniu do 6 decyzji wydanych na łączną kwotę 55 tys. zł wydał postanowienia o rozłożeniu na raty nałożonych kar pieniężnych.

Dane dotyczące dochodów budżetowych przedstawiono w tabeli, stanowiącej załącznik nr 1 do *Informacji*.

Wydatki budżetowe

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pod względem celowości, rzetelności, legalności i gospodarności realizację wydatków budżetowych Urzędu. Skala nieprawidłowości dotyczących wypłaty wynagrodzeń nie przekracza progu istotności przyjętego dla tej oceny w określonych przez NIK *Kryteriach oceny wykonania budżetu*.

W *ustawie budżetowej na rok 2009* w części 53 zaplanowano wydatki w kwocie 52 074 tys. zł. W wyniku prac nad nowelizacją *ustawy budżetowej na rok 2009* obniżono zaplanowaną kwotę wydatków Urzędu o 2 727 tys. zł, do wysokości 49 347 tys. zł. W wyniku przeniesień dokonanych w trakcie roku budżetowego decyzjami Ministra Finansów, plan wydatków został zwiększony do 49 800 tys. zł o środki pochodzące z rezerwy celowej budżetu państwa (453 tys. zł). W 2009 r. wydatki budżetowe zrealizowano w kwocie 48 794 tys. zł, stanowiącej 98,0% planu po zmianach. Na rachunek UOKiK Ministerstwo Finansów przekazało kwotę 49 000 tys. zł. Niewykorzystane środki w kwocie 206 tys. zł zostały zwrócone na centralny bieżący rachunek wydatków budżetu państwa w terminie określonym w *rozporządzeniu Ministerstwa Finansów z dnia 29 czerwca 2006 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa*, natomiast na 800 tys. zł dokonano blokady. Przyczyną niezrealizowania zaplanowanych wcześniej wydatków, jak wyjaśniła Pani Prezes UOKiK w piśmie do MF¹⁷, było m.in. opóźnienie w realizacji szkoleń dla użytkowników aplikacji obsługującej system SHRIMP

¹⁷ Pismo znak DBA-10/3110-1(70)/2009 z 21 grudnia 2009 r.

w celu monitorowania pomocy publicznej, wynikające z przedłużających się prac nad rozporządzeniem przewidującym wdrożenie do tego systemu oprócz jednostek samorządu terytorialnego, również jednostek podległych MF, tj. urzędów i izb skarbowych. Kolejne środki, które nie zostały w pełni wykorzystane, były zarezerwowane na sfinansowanie badań próbek paliw, co wynikało z mniejszej, niż pierwotnie planowano liczby pobieranych i przekazywanych do kontroli próbek paliw. Część zablokowanych środków stanowiły oszczędności, jakie udało się osiągnąć w toku przeprowadzonych postępowań przetargowych na zakupy inwestycyjne. Kontrola nie wykazała nadmiernego gromadzenia środków finansowych na rachunku UOKiK, w związku z czym NIK nie wnosi zastrzeżeń do realizacji wniosku z poprzedniej kontroli, dotyczącego przeprowadzania analiz potrzeb finansowych przed złożeniem zapotrzebowania na środki budżetowe.

W porównaniu do 2008 r. zrealizowane wydatki były niższe o 4 214 tys. zł, tj. o 7,9%.

Środki otrzymane z rezerw celowych wydatkowane zostały rzetelnie i celowo. W wyniku przeniesień dokonanych w trakcie roku budżetowego sześcioma decyzjami Ministra Finansów plan wydatków został zwiększony o 453 tys. zł. Środki z rezerw wydatkowane zostały na wynagrodzenia wraz z pochodnymi dla członków korpusu służby cywilnej (431 tys. zł), a także na sfinansowanie dwóch jednomiesięcznych staży i wizyty studyjnej dla pracowników UOKiK, związanych z przygotowaniem administracji do objęcia przez Polskę Prezydencji w UE oraz z reprezentacją Polski przez UOKiK przed Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości (22 tys. zł).

W strukturze zrealizowanych wydatków UOKiK w 2009 r. największą pozycję, wynoszącą 45 492 tys. zł, stanowiły wydatki bieżące jednostki, co stanowiło 93,2% zrealizowanych wydatków ogółem. Były one niższe o 2 980 tys. zł (tj. o 6,1%) od wydatków bieżących zrealizowanych w 2008 r. Drugą co do wielkości pozycją były dotacje, które wyniosły 1 923 tys. zł (4,0% wydatków ogółem).

Szczegółowym badaniom poddano wydatki w łącznej kwocie 6 281 tys. zł, co stanowi 12,9% wydatków w części 53. W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Kontrola nie wykazała przekroczenia limitu wydatków na wynagrodzenia, określonych w ustawie budżetowej na rok 2009 oraz w decyzjach Ministra Finansów dotyczących zmian planu wydatków.

Przeciętne zatrudnienie¹⁸ w 2009 r. wyniosło 424 etaty. W porównaniu do 2008 r. (437 etatów) było niższe o 13 etatów, tj. o 3,0%. W porównaniu do planowanego limitu zatrudnienia (505 etatów)¹⁹ przeciętne zatrudnienie było niższe o 81 etatów, tj. o 16,0%.

Łączne wydatki na wynagrodzenia wyniosły w 2009 r. 28 556 tys. zł i stanowiły 98,2% wielkości planowanej po zmianach (29 065 tys. zł). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na 1 pełnozatrudnionego wyniosło w 2009 r. 5 612 zł i w porównaniu do 2008 r. wzrosło o 329 zł, tj. o 6,2%.

Przyczyną różnic pomiędzy planowanym poziomem zatrudnienia a jego wykonaniem była m.in. wysoka fluktuacja kadr, a ponadto niezaliczanie do stanu zatrudnienia na ostatni dzień okresu sprawozdawczego osób będących na urloпах bezpłatnych, wychowawczych, macierzyńskich oraz zasiłkach chorobowych, tj. osób, które nie otrzymują za dany okres wynagrodzenia od zakładu pracy. W celu zniwelowania tych różnic, w ciągu roku prowadzone były rekrutacje, łącznie na 55 etatów.

NIK negatywnie ocenia niezastosowanie się UOKiK do ograniczeń wynikających z art. 1 pkt 2 i art. 3 *ustawy z dnia 13 lutego 2009 r. o zmianie ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe oraz ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw*²⁰. Powyższe spowodowało nieuprawnione wydatkowanie na wynagrodzenia (z pochodnymi) kwoty 34 409,14 zł.

UOKiK nie ustalił wysokości wynagrodzenia osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe („R”) za okres od 1 marca do 31 grudnia 2009 r. w sposób zgodny z art. 1 pkt 2 ww. *ustawy z dnia 13 lutego 2009 r.*, tj. w wysokości wynagrodzenia przysługującego tym osobom w grudniu 2008 r. W związku z powyższym, przez cały rok wynagrodzenia osób z tzw. „R” wyliczane były w oparciu o kwotę bazową w wysokości 1 853,35 zł, zamiast w miesiącach od marca do grudnia stosować kwotę bazową w wysokości 1 766,46 zł.

Nie zastosowano również przepisu art. 3 *ustawy z dnia 13 lutego 2009 r.*, mocą którego wprowadzono zasadę, że w 2009 r. do osób zajmujących kierownicze stanowiska nie stosuje się przepisu art. 24 ust. 2 *ustawy z 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych*²¹, co oznacza zakaz wypłacania nagród osobom zatrudnionym na

¹⁸ Wraz z Gospodarstwem Pomocniczym UOKiK.

¹⁹ W tym 35 etatów Gospodarstwo Pomocnicze UOKiK.

²⁰ Dz.U. Nr 33, poz. 254.

²¹ Dz.U. z 2001 r. Nr 86, poz. 953 ze zm.

kierowniczych stanowiskach państwowych. Dwóm spośród trzech osób z tzw. „R”, Wiceprezesom UOKiK wypłacone zostały w grudniu 2009 r. nagrody po 10 380 zł.

Dyrektor Generalny UOKiK wyjaśniła²², że nie wprowadzono ograniczeń, o których mowa wyżej, z powodu nieumyślnego błędu pracownika Urzędu. Doszło do tego w wyniku niedopatrzania spowodowanego spiętrzeniem prac kadrowych, które miało miejsce w marcu 2009 r. Od 31 grudnia 2008 r. przestał istnieć Główny Inspektorat Inspekcji Handlowej a jego pracownicy (170 osób) stali się pracownikami Urzędu. Wszystkie prace „kadrowe” z tym związane musiały być wykonane do 31 marca 2010 r., gdyż taki termin wskazany był w ustawie likwidującej GIIH. Dodatkowo, również w marcu, wchodziła w życie nowa ustawa o służbie cywilnej, której przepisy przejściowe przewidywały 30-dniowe terminy na dokonanie określonych czynności, i w związku z tym pewne analizy musiały być wykonane jeszcze przed jej wejściem w życie. Podobnej treści wyjaśnienia złożyła też Naczelnik Wydziału Kadr i Szkolenia²³, która stwierdziła, że niezastosowanie się do stosownych postanowień *ustawy z dnia 13 lutego 2009 r.* wynikało z przeoczenia tej nowelizacji, spowodowanego spiętrzeniem prac kadrowych związanych z załatwianiem spraw pracowniczych byłych pracowników GIIH.

NIK pozytywnie z punktu widzenia legalności i celowości, a także gospodarności i rzetelności ocenia planowanie i realizację wydatków majątkowych. W projekcie budżetu UOKiK na 2009 r. ustalono plan zakupów inwestycyjnych na kwotę 2 020 tys. zł. Po nowelizacji *ustawy budżetowej na rok 2009* budżet wydatków majątkowych UOKiK uległ zmniejszeniu o 680 tys. zł i wyniósł 1 340 tys. zł. Ostatecznie na zakupy inwestycyjne w 2009 r. wydatkowano 1 281 tys. zł, tj. 95,6% kwoty w planie po zmianach i 95,6% kwoty wydatkowanej w 2008 r. Szczegółowe badanie wybranych metodą celową zakupów inwestycyjnych (3 największe postępowania o zamówienia publiczne z § 6060) na kwotę 722 tys. zł, tj. 56,4% wydatkowanych w 2009 r. na ten cel środków, nie wykazało nieprawidłowości.

Nie stwierdzono również nieprawidłowości w przestrzeganiu przez UOKiK zasad, formy i trybów udzielania zamówień publicznych, określonych w *ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych*²⁴. W UOKiK i GP UOKiK łącznie przeprowadzono 47 postępowań o udzielenie zamówień publicznych na łączną kwotę

²² Pismo nr BDG-1-0912-2/2010 z 25 lutego 2010 r.

²³ Pismo nr BDG-I-0912-5/2010 z 17 marca 2010 r.

²⁴ Dz.U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655 ze zm.

4 620,6 tys. zł. Badaniu poddano łącznie 18 postępowań²⁵ o udzielenie zamówień publicznych przeprowadzonych w części 53 wraz z 70 fakturami opiewającymi na łączną kwotę 3 157 tys. zł, wystawionymi na podstawie umów zawartych w wyniku tych postępowań. Spośród zamówień dokonanych przez UOKiK do kontroli wytypowano metodą doboru celowego największe wydatki z: § 6060 (3 postępowania), § 4390 (3 postępowania), § 4300 (3 postępowania), § 4750 (1 postępowanie), § 4210 (2 postępowania) wraz z 53 fakturami opiewającymi na łączną kwotę 2 879 tys. zł. Natomiast w GP UOKiK przeanalizowano wszystkie zamówienia publiczne. Nie stwierdzono również nieprawidłowości w zakresie zgodności i wiarygodności zbadanych dowodów księgowych dotyczących tych zamówień.

Zobowiązania Urzędu na dzień 31 grudnia 2009 r. wyniosły 2 760 tys. zł i w porównaniu do zobowiązań na koniec 2008 r. były wyższe o 58 tys. zł, tj. o 2,1%. Zobowiązania wymagalne nie wystąpiły. W zobowiązaniach ogółem, 2 678 tys. zł, tj. 97,0% stanowiły łączne zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych, Funduszu Pracy oraz dodatkowego wynagrodzenia rocznego. Natomiast zobowiązania z tytułu zakupu towarów i usług wyniosły 82 tys. zł, tj. 3,0% zobowiązań ogółem.

Dane dotyczące wydatków budżetowych przedstawiono w tabeli stanowiącej załącznik nr 2 do *Informacji*. Dane dotyczące zatrudnienia i wynagrodzeń przedstawiono w tabeli stanowiącej załącznik nr 3 do *Informacji*.

Dotacje budżetowe

NIK pozytywnie ocenia pod względem kryterium legalności i celowości udzielanie dotacji celowych oraz rzetelność ich rozliczania przez UOKiK. W *ustawie budżetowej na rok 2009* przewidziano dotacje w kwocie 1 928 tys. zł. Badaniu poddano wszystkie 5, tj. 100% udzielonych dotacji. Zakres badań obejmował przestrzeganie przez UOKiK zasady równego dostępu podmiotów do informacji o możliwości otrzymania dotacji oraz jednakowych kryteriów ich przyznawania, procedury wyłonienia wykonawców, procedury badania przez Urząd wykorzystania przez beneficjentów dotacji celowych udzielonych z budżetu państwa. Kwoty zakontraktowane umowami wyniosły 1 927 tys. zł, z czego faktycznie wykorzystano kwotę 1 923 tys. zł, tj. 99,7% zaplanowanych na ten cel wydatków. Były one niższe od dotacji udzielonych w 2008 r. o 190 tys. zł, tj. o 9,0%. Niewykorzystane lub nieprawidłowo wykorzystane środki w kwocie 4 tys. zł beneficjenci

²⁵ W tym 6 postępowań przeprowadzonych przez GP UOKiK wraz z 17 fakturami opiewającymi na łączną kwotę 277 tys. zł, wystawionymi na podstawie umów zawartych w wyniku tych postępowań.

zwrócili w terminie na konto UOKiK. W przypadku kwoty 680,07 zł, przekazanej na konto UOKiK 19 lutego 2010 r., a więc po terminie określonym umową, naliczono odsetki²⁶. Ponieważ odsetki te wyniosły 0,37 zł, na mocy art. 63 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. *Ordynacja podatkowa*²⁷, zgodnie z którym końcówki wynoszące poniżej 50 groszy pomija się uznano, że należne odsetki wynoszą 0 zł. Urząd zlecił organizacjom pozarządowym – Radzie Krajowej Federacji Konsumentów oraz Stowarzyszeniu Konsumentów Polskich realizację zadań publicznych dotyczących m.in. realizacji przedsięwzięcia infolinia konsumencka, poradnictwa i pomocy prawnej przy prowadzeniu spraw przed sądami powszechnymi i polubownymi sądami konsumenckimi, wydawania biuletynu dla rzeczników konsumentów.

Wydatki w układzie zadaniowym

W uzasadnieniu do projektu ustawy budżetowej na rok 2009 w układzie zadaniowym wskazano dla UOKiK 2 zadania: *Obrona cywilna i Ochrona konkurencji i konsumentów*, a w jego ramach 4 podzadania: *Ochrona konkurencji, Ochrona konsumentów i nadzór rynku, Pomoc publiczna oraz Tworzenie i koordynacja polityki*. Cele realizacji podzadań odzwierciedlały generalne priorytety działalności Urzędu, wynikające z *Polityki Konkurencji na lata 2008-2010*. Zdaniem NIK, działania UOKiK związane z wdrażaniem budżetu zadaniowego należy uznać za prawidłowe.

NIK jako działanie celowe ocenia, że mimo braku takiego obowiązku, w UOKiK w celach pomocniczych wprowadzono ewidencję wykonania budżetu w układzie budżetu zadaniowego. Podstawowym celem jej wprowadzenia było przygotowanie wszystkich pracowników Urzędu do zmian, jakie będą obowiązywały, zgodnie z nową ustawą o finansach publicznych od 2012 r. Klasyfikowanie wydatków w układzie zadaniowym w Urzędzie prowadzone było w formie dodatkowej analityki zawierającej zadania, podzadanie i cele dla budżetu za 2009 r.

Najwyższa Izba Kontroli ocenie poddała wykonanie podzadania *Tworzenie i koordynacja polityki*. Na jego realizację wykorzystano w 2009 r. kwotę 18 489 tys. zł, tj. o 5 833 tys. zł mniej od planowanej kwoty 24 322 tys. zł. Do monitorowania realizacji

²⁶ Beneficjent zwrócił niewykorzystane środki finansowe w kwocie 2 830,71 zł w dniu 12 stycznia 2010 r., a więc z zachowaniem terminu określonego w umowie nr WZP/13/09 z 26 stycznia 2009 r. Po tym terminie przeprowadzona była jeszcze analiza złożonego sprawozdania z realizacji zadania określonego umową. W trakcie analizy nadesłanych dokumentów, w dniu 17 lutego 2010 r. stwierdzono, że zleceniobiorca wykazał koszty, których część Urząd zakwestionował. W związku z powyższym, w dniu 19 lutego 2010 r. beneficjent zwrócił na konto Urzędu dodatkowo kwotę 680 zł. Zgodnie z art. 169 ust. 5 *uofp* naliczono odsetki począwszy od dnia stwierdzenia nieprawidłowości, tj. od 17 lutego 2010 r.

²⁷ Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.

tego podzadania zastosowano miernik będący stosunkiem liczby spraw załatwionych do liczby spraw wpływających. Mimo wydatkowania środków w kwocie mniejszej o 24%, zaplanowana do osiągnięcia w 2009 r. wartość miernika – 100% – została osiągnięta.

Zdaniem NIK, cel podzadania, którym było zapewnienie sprawnego funkcjonowania Urzędu, sprawnej obsługi pozostałych pracowników oraz prawidłowego funkcjonowania urzędów w UOKiK, oddawał podstawowe przesłanie realizacji tego podzadania. Przyjmując założenie o prawidłowości przyjętego miernika, którego niewątpliwą zaletą jest prosta konstrukcja, opisana sytuacja wskazuje na możliwość uzyskania znacznych oszczędności przy realizacji tego podzadania (w stosunku do kwot zaplanowanych na 2009 r.).

Podobna sytuacja wystąpiła przy realizacji podzadania *Ochrona konkurencji*, na które wydatkowano 7 633 tys. zł, tj. 83,2% zaplanowanej kwoty 9 170 tys. zł, co nie przeszkodziło w przekroczeniu zakładanej wartości miernika²⁸ o 4 pkt. proc. (96% wobec planowanych 92%). Wydatki na podzadanie *Pomoc publiczna* zrealizowano jedynie w 52,9% (o 1 112 tys. zł poniżej planowanej kwoty po zmianach 2 361 tys. zł), a osiągnięta wartość miernika²⁹ była tylko o 2 punkty procentowe niższa od założonej (96% wobec 98%).

Inne ustalenia kontroli

Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi uwag w zakresie realizacji zadań audytowych i kontroli wewnętrznej w Urzędzie. W 2009 r. przeprowadzono 4 zadania audytowe i 4 kontrole wewnętrzne oraz kontrolę doraźną w Wojewódzkim Inspektoracie Inspekcji Handlowej w Poznaniu. Kierownicy kontrolowanych jednostek przedstawili Audytorowi wewnętrznemu (w przypadku kontroli audytowej) i Dyrektorowi Generalnemu UOKiK (w przypadku kontroli wewnętrznej) informacje o realizacji uwag i zaleceń oraz o podjętych działaniach wskazanych w przedstawionych wystąpieniach pokontrolnych. Audyt dotyczący oceny prawidłowości prowadzenia postępowań w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktów przeprowadzono w Departamencie Nadzoru Rynku. Mimo pozytywnej ogólnej oceny stwierdzono, że funkcjonujący w badanym obszarze system zarządzania i kontroli nie jest wystarczająco sprawny. Konsekwencją powyższego jest m.in. przewlekłość postępowań i zbyt długi czas pozostawania w obrocie produktu, który nie jest

²⁸ Wskaźnik efektywności działań antymonopolowych.

²⁹ Stosunek liczby wydanych opinii o projektach programów pomocowych, projektach pomocy indywidualnej oraz projektach pomocy indywidualnej na restrukturyzację, do liczby wniosków złożonych o wydanie takich opinii.

bezpieczny. W wyniku audytu zorganizowane zostało m.in. spotkanie Dyrektora Departamentu z pracownikami, w trakcie którego poinformowani zostali o wynikach audytu i wynikających z niego rekomendacjach. Audyt dotyczący oceny efektywności systemu wynagradzania i nagradzania pracowników UOKiK przeprowadzony w Biurze Dyrektora Generalnego wykazał nieprawidłowości natury systemowej. Stwierdzono m.in., że w UOKiK nie zostały unormowane zasady awansowania pracowników i w praktyce awanse nie są powiązane z istotną zmianą zakresu zadań danego pracownika, nie opracowano zasad przyznawania nagród i wyróżnień oraz zalecono opracowanie i wdrożenie polityki kadrowej oraz polityki wynagradzania i nagradzania. W efekcie powyższego w UOKiK podjęto działania m.in. w celu wydania zarządzenia w sprawie przyznawania w Urzędzie nagród za szczególne osiągnięcia oraz wewnętrzne regulacje dotyczące zatrudniania pracowników. Audyt – ocena organizacji i funkcjonowania systemu kierowania działalnością Inspekcji Handlowej przez Prezesa UOKiK przeprowadzony został w Departamencie Inspekcji Handlowej i Departamencie Nadzoru Rynku. Mimo pozytywnej oceny ogólnej audyt wykazał, że nie wszystkie zadania Prezesa UOKiK wynikające i związane z jego funkcją jako kierującego Inspekcją Handlową zostały zadekretowane do realizacji bądź nadzorowania przez odpowiednie komórki organizacyjne lub osoby. W ramach realizacji rekomendacji zawartych w sprawozdaniu audytora, przygotowano projekt zmian do Regulaminu Organizacyjnego UOKiK w zakresie dotyczącym zadań Departamentu Inspekcji Handlowej.

Ustalenia innych kontroli

Po przeprowadzeniu kontroli udzielania i rozliczania dotacji celowych na realizację zadań zleconych w 2008 r. i do dnia 9 czerwca 2009 r. jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów przedstawiła Urzędowi wystąpienie pokontrolne. Zastrzeżenia w nim opisane dotyczyły dotacji udzielonych w 2008 r. i wskazywały na nieterminowe zatwierdzanie rozliczeń dotacji przedstawionych przez wykonawców zadań, nieterminowy zwrot do budżetu państwa kwoty dotacji wykorzystanej przez dotacjebiorcę niezgodnie z przeznaczeniem, niedopełnienie przez Główną Księgową UOKiK obowiązku parafowania umów dotacji. Ponadto negatywnie oceniono nieprzewodzenie kontroli realizacji zadań związanych z udzielaniem i wykorzystaniem dotacji oraz zalecono opracowanie i wdrożenie w Urzędzie regulacji w zakresie zasad i trybu przeprowadzania kontroli dotacji. W odpowiedzi na wystąpienie

KPRM, Prezes UOKiK przedstawiła informację o sposobie wykorzystania uwag i wykonania zaleceń oraz podjętych działaniach.

Kontrola archiwum zakładowego UOKiK przeprowadzona przez Archiwum Akt Nowych wykazała nieprawidłowości polegające m.in. na tym, że dokumentacja w większości przypadków nie jest poprawnie uporządkowana, Urząd nie posiada zgody generalnej Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych na brakowanie dokumentacji niearchiwalnej, dokumentacja spraw zakończonych jest przekazywana do archiwum zakładowego nieregularnie. W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne, Dyrektor Generalna UOKiK poinformowała AAN o podjętych działaniach i sposobach realizacji zaleceń pokontrolnych.

Najwyższa Izba Kontroli³⁰ przeprowadziła w UOKiK, w ramach planowej kontroli *Zatrudnianie osób niepełnosprawnych w administracji publicznej (P/09/095)*, badanie w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych w okresie od początku 2005 r. do połowy 2009 r. Kontrola obejmowała również dostępność Urzędu dla osób niepełnosprawnych. W wyniku kontroli NIK oceniła pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działania UOKiK w ww. zakresie i zwróciła m.in. uwagę na znaczne rozbieżności pomiędzy planowanymi a faktycznie poniesionymi (w latach 2005–2008) wydatkami z tytułu składek na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), a także na fakt, że w kontrolowanym okresie UOKiK nie podejmował zdecydowanych działań w celu dalszego dostosowania zajmowanego budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych. W związku z ustaleniami poczynionymi w trakcie kontroli, NIK wnioskuje do UOKiK o wystąpienie do Państwowej Inspekcji Pracy o wydanie wymaganej wówczas przepisami opinii o przystosowaniu miejsc pracy dla potrzeb zatrudnionych niepełnosprawnych, podejmowanie w miarę możliwości kolejnych działań w celu likwidacji występujących jeszcze barier w dostępności budynku dla niepełnosprawnych, kontynuowanie przedsięwzięć zmierzających do zwiększenia zatrudnienia osób niepełnosprawnych, zapewnienie dokładniejszego planowania wpłat na PFRON oraz rozważenie możliwości zwiększenia skali obniżki wpłat na PFRON w wyniku wykorzystywania możliwości dokonywania zakupów u przedsiębiorców zatrudniających odpowiedni odsetek osób niepełnosprawnych³¹. W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne, Dyrektor Generalna UOKiK poinformowała NIK o wystąpieniu do PIP o opinię oraz o podjęciu działań zmierzających do realizacji pozostałych zaleceń pokontrolnych.

³⁰ Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji.

³¹ Tryb ustalony w art. 22 *ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*, Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 ze zm.

4. Wykonanie planów finansowych

Gospodarstwo pomocnicze UOKiK

NIK pozytywnie pod względem gospodarności, celowości i rzetelności ocenia realizację planu finansowego przez Gospodarstwo pomocnicze UOKiK wobec niestwierdzenia nieprawidłowości przy jego wykonywaniu.

Podstawowym przedmiotem działalności GP UOKiK jest zarządzanie i administrowanie nieruchomością położoną w Warszawie przy pl. Powstańców Warszawy 1 oraz obsługa gospodarczo-techniczna Urzędu.

Przychody GP UOKiK w 2009 r. wyniosły 4 650 tys. zł i były niższe o 1,7% od wielkości planowanej (4 730 tys. zł) oraz o 4,1% wyższe od przychodów osiągniętych w roku 2008. Należności wg stanu na koniec roku sprawozdawczego wynosiły 3 155 tys. zł i były wyższe od należności na początku roku sprawozdawczego (1 986 tys. zł) o 1 169 tys. zł (tj. o 58,9%).

Wydatki (koszty działalności) GP UOKiK w 2009 r. wyniosły 4 587 tys. zł i były niższe o 143 tys. zł, tj. o 3,0%, od wielkości planowanej (4 730 tys. zł). Wpłaty z zysku do budżetu w 2009 r. wyniosły 19,3 tys. zł i były wyższe o 3 tys. zł, tj. o 18,4%, od wpłat zrealizowanych w 2008 r. Plan finansowy GP UOKiK nie przewidywał zysku w 2009 r.

Koszty poniesione na zakupy towarów i usług w 2009 r. wyniosły 2 661 tys. zł. W porównaniu do 2008 r. (2 588 tys. zł) koszty te były wyższe o 73 tys. zł, tj. o 2,8%.

Zobowiązania ogółem wg stanu na 31 grudnia 2009 r. wynosiły 1 396 tys. zł i były wyższe od zobowiązań na koniec 2008 r. (1 092 tys. zł) o 304 tys. zł. Nie występowały zobowiązania wymagalne. GP UOKiK nie ponosiło wydatków majątkowych.

Przeciętne zatrudnienie w 2009 r. w GP UOKiK wyniosło 16 etatów. W porównaniu do 2008 r. przeciętne zatrudnienie było wyższe o 1 etat. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 2009 r. wyniosło 3 839 zł, tj. o 314 zł mniej niż w 2008 r. (3 525 zł).

5. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli

Protokół

Protokół z kontroli podpisano bez zastrzeżeń w dniu 1 kwietnia 2010 r.

Wystąpienie pokontrolne

Wystąpienie pokontrolne skierowano do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w dniu 13 kwietnia 2010 r. W wystąpieniu został sformułowany wniosek pokontrolny o dalsze podejmowanie starań, by prognozowanie dochodów UOKiK przebiegało z uwzględnieniem wszystkich dostępnych źródeł danych, w celu optymalnego zaplanowania ich wysokości.

W odpowiedzi na wystąpienie kontrolne, Prezes UOKiK w dniu 28 kwietnia 2010 r. poinformowała, że Urząd dokonał korekty sprawozdania Rb-70 za IV kwartał 2009 r. w odniesieniu do danych dotyczących planu zatrudnienia, w terminie przewidzianym przepisami *rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej*. W sprawie realizacji wniosku pokontrolnego Prezes UOKiK w dniu 19 maja 2010 r. poinformowała, że UOKiK planując dochody z tytułu kar w dalszym ciągu podejmuje starania, aby prognoza w nich przyjęta jak najpełniej odpowiadała rzeczywistości wynikającej z posiadanych informacji. Szacowanie wysokości dochodów nieprzerwanie uwzględnia wszystkie dostępne dane, w szczególności dotyczące nałożonych i wymagalnych kar, których termin płatności przypada (lub z dużym prawdopodobieństwem można przewidzieć, że przypadnie) w okresie objętym prognozą. Podstawowym narzędziem wykorzystywanym do prognozowania dochodów z tytułu kar pieniężnych jest system monitorowania wewnętrznej ewidencji prowadzonych postępowań, działający w oparciu o rejestr nałożonych kar oraz decyzji organów odwoławczych.

Finansowe rezultaty kontroli

Na finansowe rezultaty składa się wydatkowana z naruszeniem prawa kwota 34,4 tys. zł (szczegółowe omówienie znajduje się na stronach 14-15 *Informacji*).

Załącznik nr 1

Dochody budżetowe

L.p.	Wyszczególnienie	2008			2009	
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Wykonanie	5:3	5:4
		tys. zł			%	
1	2	3	4	5	6	7
	Część 53 Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ogółem, w tym:	47 593	43 051	83 578	175,6	194,1
1.	dział 500 Handel	16	-	-	-	-
1.1	rozdział 50001 Inspekcja Handlowa	16	-	-	-	-
2.	dział 750 Administracja publiczna	47 577	43 051	83 578	175,7	194,1
2.1.	rozdział 75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	47 561	43 051	83 558	175,7	194,1
2.1.1	§ 0580 Grzywny i inne kary pieniężne od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych	35 795	42 400	82 756	231,2	195,2
2.1.2	§ 0750 Dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa	527	400	403	76,5	100,8
2.1.3	§ 0970 Wpływy z różnych dochodów	11 066	39	111	1,0	284,6
2.1.4	§ 0972 Wpływy z różnych dochodów	122	141	142	116,4	100,7
2.1.5	§ 0977 Wpływy z różnych dochodów	37	35	127	343,2	362,9
2.2	rozdział 75095 Pozostała działalność	-	-	1	-	-
2.3	rozdział 75097 Gospodarstwa pomocnicze	16	-	19	118,8	-

¹⁾ Ustawa budżetowa znolizowana 17 lipca 2009 r. lub ustawa budżetowa z 9 stycznia 2009 r., gdy nie wprowadzono zmian.

Załącznik nr 2

Wydatki budżetowe

Lp.	Wyszczególnienie	2008	2009		6:3	6:4	6:5	
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Budżet po zmianach				Wykonanie
1	2	3	4	5	6	%		
		tys. zł						
	Część 53 Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ogółem *, w tym:	53 008	49 347	49 800	48 794	92,1	98,9	98,0
1.	dział 500 Handel	22 700	-	-	-	-	-	-
1.1.	rozdział 50001 Inspekcja Handlowa § 6060 wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	20 587	-	-	-	-	-	-
	§ 6060 wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	1 463	-	-	-	-	-	-
	§ 6060 wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	321	-	-	-	-	-	-
1.2.	rozdział 50095 Pozostała działalność § 2820 dotacje dla stowarzyszeń	2 113	-	-	-	-	-	-
	§ 2820 dotacje dla stowarzyszeń	2 113	-	-	-	-	-	-
2.	dział 750 Administracja publiczna	30 308	49 340	49 793	48 790	161,0	98,9	98,0
2.1.	rozdział 75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	30 308	47 412	47 865	46 867	154,6	98,9	97,9
	§ 6060 wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	570	1 340	1 340	1 281	224,7	95,6	95,6
2.2.	rozdział 75095 Pozostała działalność § 2820 dotacje dla stowarzyszeń	-	1 928	1 928	1 923	-	99,7	99,7
	§ 2820 dotacje dla stowarzyszeń	-	1 928	1 928	1 923	-	99,7	99,7
3.	dział 752 Obrona narodowa	-	7	7	4	-	57,1	57,1
3.1.	rozdział 75212 Pozostałe wydatki obronne	-	7	7	4	-	57,1	57,1

1) Ustawa budżetowa na rok 2009, po uwzględnieniu nowelizacji z dnia 17 lipca 2009 r.

Załącznik nr 3

Zatrudnienie i wynagrodzenia

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2008			Wykonanie 2009			
		Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Wynagrodzenia wg Rb-70	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Wynagrodzenia wg Rb-70	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	8:5
		etaty	tys. zł	zł	etaty	tys. zł	zł	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Część 53 UOKiK ogółem wg statusu zatrudnienia*	437	27 705	5 283	424	28 556	5 612	106,2
	01	29	1 303	3 744	24	999	3 469	92,6
	02	3	453	12 583	3	407	11 306	89,8
	03	371	22 088	4 961	382	25 474	5 557	112,0
	16	34	3 861	9 463	15	1 676	9 311	98,4
	w tym:							
1.	dział 500 Handel	151	8 292	4 576	-	-	-	-
1.1.	rozdział 50001 Inspekcja Handlowa	151	8 292	4 576	-	-	-	-
	01	12	584	4 056	-	-	-	-
	03	139	7 708	4 621	-	-	-	-
2.	dział 750 Administracja publiczna	286	19 413	5 656	424	28 556	5 612	99,2
2.1.	rozdział 75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	269	18 694	5 791	408	27 819	5 682	98,1
	01	-	-	-	8	262	2 729	-
	02	3	453	12 583	3	407	11 306	89,8
	03	232	14 380	5 165	382	25 474	5 557	107,6
	16	34	3 861	9 463	15	1 676	9 311	98,4
2.2.	rozdział 75097 Gospodarstwa pomocnicze	17	719	3 525	16	737	3 839	108,9
	01	17	719	3 525	16	737	3 839	108,9

* Status zatrudnienia określony został w rozporządzeniu MF z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej. Dane wykazane w statusie 3 i 16 za lata 2008 i 2009 są nieporównywalne z uwagi na likwidację statusu 16 poprzez utworzenie wyższych stanowisk w służbie cywilnej, które obejmują dawny status 16.

01 osoby nie objęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń

02 osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe

03 członkowie korpusu służby cywilnej

16 osoby zajmujące wysokie stanowiska państwowe nie będące kierowniczymi stanowiskami państwowymi ani kierowniczymi stanowiskami w służbie zagranicznej

Załącznik nr 4

Kalkulacja oceny końcowej część 53 UOKiK

Oceny wykonania budżetu części 53 UOKiK dokonano stosując kryteria oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2009 roku³².

Dochody : 83 578 tys. zł

Wydatki : 48 794 tys. zł

Łączna kwota G : 132 372 tys. zł

Waga dochodów w łącznej kwocie: $Wd = D : G = 0,6314$

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 0,3686$

Ocena cząstkowa dochodów: pozytywna (5)

Nieprawidłowości w dochodach: w okresie prac nad nowelizacją *ustawy budżetowej na rok 2009* występowały przesłanki zaplanowania dochodów z tytułu nałożonych kar w kwocie o co najmniej 9 500 tys. zł (22,1%) wyższej od wielkości zaproponowanej w znowelizowanej ustawie (43 051 tys. zł). Biorąc pod uwagę corocznie powtarzające się problemy z rzetelnością planowania dochodów, wartość punktową pozytywnej oceny cząstkowej dochodów obniżono o 1 pkt, tj. do 4.

Ocena cząstkowa wydatków: pozytywna (5)

Nieprawidłowości w wydatkach: w sposób nieuprawniony, wbrew przepisom specjalnej ustawy obowiązującej w 2009 r. (*ustawy z dnia 13 lutego 2009 r. o zmianie ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe oraz ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw*) wypłacono część wynagrodzeń, w tym nagrody, dla tzw. „R”. W związku z tym wartość punktową pozytywnej oceny cząstkowej wydatków obniżono o 1 pkt, tj. do 4.

Wynik końcowy Wk: $4 \times 0,6314 + 4 \times 0,3686 = 4$

Ocena końcowa pozytywna

³² Porównaj: http://bip.nik.gov.pl/pl/bip/metodyka_kontroli/px_kryteria_oc_wyk_budz_2010.pdf

Załącznik nr 5

Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Komisja Finansów Publicznych
6. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
7. Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej
8. Komisja Gospodarki
9. Minister Finansów
10. Minister Gospodarki
11. Minister Sprawiedliwości
12. Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego
13. Biuro Bezpieczeństwa Narodowego
14. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów